

"Danikerne"

Ugentlig Nyheds- og Oplysningsskrift for det danske Folk i Amerika.

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, 101 N. 2nd St., St. Paul, Minn.

Redaktion: H. M. Andersen.

Alle Bidrag til "Danikerne" sendes til: H. M. Andersen, 101 N. 2nd St., St. Paul, Minn.

Entered at Blair Postoffice as second class matter.

Advertising Rates made known upon application.

I Tilfælde af Uregelmæssigheder ved Modtagelsen bedes man henvende sig til det nærliggende Postkontor.

Naar Paaske nærmer sig til, der adværter i Bladet, enten to- at lade hos dem eller for at lade Oplysning om det adværte, bedes de altid omtale, at de lade Adværtementet i dette Blad. Det vil være til gavnlig Røtte.

Grundvolden for al Dannelse. Lad Verden gøre saa store Fremskridt, den vil, lad alle den menneskelige Forsknings forskjellige Ørene udvikle sig saa langt som muligt — intet kan indtage Bibelens Plads. Den er Grundvolden for al Dannelse og al Opdragelse. — Goethe.

Mr. Churchill siger i sin Bog om Missionen, at det eneste Land, han har besøgt, hvor alle, som er kommen til Skoleaar og Alder, gik i Kirke om Søndagen, er Uganda, Afrika. Han antager, at der er 100,000 Kirkegængere i Uganda, og han siger, at han intet Sted har set bedre Orden og lykkeligere Hjem end her, hvor de indvandrede for nogle Aar siden uden Stanselse dræbte Missionærerne.

Om Slag i Fortjeneste. En Solonholder's Fru sagde i en fortvilet Tone til sin Badstuekone (en Negerinde): "Ovis er bliv 'no license' her i Byen, vil jeg ikke være i Stand til at betale Dem mere. Jeg ved sandelig ikke, hvorledes vi da skal klare os."

Den venlige Badstuekone svarede: "Vær ikke bedrøvet over det, Fru. Ovis Deres Mand lukker sin Solon, saa vil min Mand ikke saa Anledning til at drikke, og vi vil da have Venge nok. Og saa kan De komme til os og drikke."

"Folkets Ven."

Jen Artikel i "Luth." om skandinaviske Sprog i vore Distriktskoler skrives Dr. J. N. Venker bl. a.: "Sultanen af Tyrkiet har nylig indført ikke tilladt, men paabudt Undervisning i Lyst i 15,000 Skoler i hans Rige. Det er ejendommeligt, om ikke profetisk, at Sultanen skulde foregaa Verdens Retsere med et Eksempel i den Retning. Han er ikke altid paa den forkerte Side. Verdensprogen baner sig Vej i den gamle Verden, og det er ikke god Politik at dræbe et levende Sprog i den nye Verden ved at prøve paa at vække et dødt Sprog til Live." Der ræsoneres i det hele taget for Vælgelighedsfælsken og Studiet af de levende Sprog, deriblandt og saa de skandinaviske.

Den i England nylig udfomne "Hvide Bog", giver Overblik over europæiske og enkelte andre Landes Forbrug af Spirituosa. Al og Vin i Aaret 1900 til 1909. Danmark nyder den tolvfoldige Beskyttelse at være Nr. 1, hvad Forbruget af Brændevin og andre stærke Drikke angaar. Dets aarlige Forbrug er 2.29 Galloner pr. Individ. Ungarn kommer næst efter med 1.85 Gall. pr. Individ. Deretter Tyskland med 1.48 Gall., Frankrig og Sverige med 1.33 Gall., Rusland 1.15 Gall. Belgien, som før var Danmarks værste Konkurrent paa dette Omraade, er kommen ned til 1.08 Gall. pr. Individ. Storbritannien bruger kun 0.86 Gall., og Norge

kommer sidst paa Listen med 0.57 Gall. — Som Udrikkere staar Belgien overit med 48.6 Gall., England 27.4 Gall., Tyskland 23.7 Gall., Danmark 20.5 Gall., Norge 4.1. — Som Vindriffere staar de latinske Nationer, og blandt disse igen Frankmændene, overit paa Listen.

Det norske Storting har den 12. Aug. med 67 Stemmer mod 21 vedtaget det forleden omtalte Forslag om Oprettelse af en Eksamenkommission paa 6 Medlemmer, 3 valgte af Universitetets teologiske Fakultet, 2 af Menighedsfakultetet og 1 af Kirkeministeren efter Indstilling fra Biskopperne. For denne Eksamenkommission skal alle teologiske studerende indstille sig, saa at Eksamenen bliver ens for alle Teologer. Dette maa betegnes som en stor Sejr for Menighedsfakultetet og dermed ogsaa for den levende Menighed.

Hvad du magter.

Vi Menneker har en underlig Lygt til at tage fat paa, hvad vi ikke magter.

Denne Tilbøjelighed viser sig om ikke stærkest, saa dog maatte tydeligt hos Drengene.

Dor holder de dog af baade at tage et Løst, der er dem over Kræfterne, og at befatte sig med Opgaver, de ikke magter.

Men det var det ilde Drengene, vi vilde i Sag med, dem bruger vi kun som Bevismateriale.

Sagen er den, at Lygten til at hyske med det, der ligger over Evne, følger os ud over Drengenaarene.

Dor er det dejligt for Studenterne i Eks. at saa fat paa et rigtig svært matematisk Problem.

Og saa er der mange, som hysker saa længe med de svære Problemer eller Opgaver, at de mener, de magter at løse alle Gaader.

Selv Skabelsens Gaader, Opbeholdens Gaader, Frelsens Gaader og mange flere Gaader, mener de til sidst, de maa kunne løse.

Dg her er det saa alligevel, at saa svært mange fører fejl.

Det Menneke har aldrig levet (Gudmenneket undtagen), som kunde løse alle Livets Gaader.

Zanker i den Retning havde vi fystet en Del med; da vi forleden fra Paat. Skovgaard Peteren fik et Postkort, hvorpaa der var stempelt: "Kristus løser først Zanker, siden Gaader."

Det kaldt ret i Traad med vore Zanker i den Retning.

Det er helt urimeligt for et Menneke at ville begynde sit Forhold til Gud med at ville løse Gaader.

Der er mange Gaader i Tilværelsen, ingen af os magter at løse, Gaader, som uhyre mange har forløst sig paa.

Vigelaa er der Gaader i Bibelen, som Menneket ikke fornaar at løse, jærlig da ikke de, der er fremmede for Bibelens Sand.

Men begynd med det, du magter. Du kan f. Eks. ikke løse denne Gaade i Tilværelsen, hvorfor vi mange Steder har en saa unaturlig Løse i Kar.

Men begynd hos dig selv. Spørg, som Jesus en Gang spurgte sine Disciple:

"Da jeg udbødte eder uden Ping og Taale og Sko, manglede I da noget?" (Luk. 22, 35).

De svarede: "Intet."

Vi kan ikke sige, hvorfor Gud styrer jaaledes, at der bliver Mangel, ja Sangersnød paa visse Steder.

Men vi, for hvem Gud har aabenbaret sig, os har han lært at bede: "Giv os i Dag vort daglige Brød."

Saa længe vi saa faar det, vi beder om, intet mangler, saa er der jo ingen videre Gaade at løse.

Der er Skabelsens Gaader, som saa mange forløfter sig paa, men vend dig til dig selv.

Du fortaar ikke, hvorfor den ene og den anden er skabt, som de er osv. men er du ikke skabt herlig.

Et ret Vil paa dig selv, som du er skabt med "Legeme og Sjæl, Sjæle, Åren og alle andre Lemmer, Fornuft og alle Sanser" vil saa dig til forundret at tilbede Staberne.

Og saa er der jærlig Frelsens og Fortabelsens Gaader.

Du kan ikke løse dem, hvis du ser ud ad i den store Verden, det kan ingen.

Men begynd med det, du magter, begynd med dig selv.

Det første, det gælder om for dig er, om du kan blive frelst, og her er det, Jesus, Frelseren, møder os, som den, der "løser Zanker."

Dg dermed er saa i Grunden Gaaden løst.

De mange Millioner Menneker bestaar af enkelte.

Naar der holdes Fjoktælling, tælles Millionerne een for een.

Vigelaa frelses Menneke een for een.

Kan een frelses, naar han selv vil det, saa kan en anden det ogsaa.

Er Gud baade villig og mægtig til at frelse dig, hvo tør saa paastaa, Gud ikke er villig og mægtig til at frelse ham?

Saadan forholder det sig Livet igennem — begynd med det, du magter, det leder fremad til at kunne magte det sværeere.

Eller — til Fortand paa at lade det ligge, som man kun kan forløse sig paa men ikke magte.

Lad Jesus løse dine Zanker, saa lærer han dig efterhaanden ogsaa at løse Gaader — saa mange i hvert Fald, som du behøver at saa løst.

Brev fra Japan.

XXIV. Inadomi.

Isal den Gang have en fort Omtale, en Slags Introduktionsfriele; ja, for nu er det bleven til Birselighed, at han skal til Blair; han har allerede forladt sit Hjem, og er nu paa en lille Rundrejse i Japan, inden han forlader for ikke at vende tilbage, før han er vel udrustet til at kunne gøre Herrrens Gerning herude som en Ordets Tjener.

Jeg har vist fortalt det før, men lad mig her samle det hele:

Da vi kom til Kurume fik vi en Gæst lige straks efter; det var Vicekonsularen, der kom med sine to aldte Børn og bad os om at underbyde dem, saa de kunde blive gode Menneker; det var i 1901.

Nu 10 Aar efter, tror jeg det kan siges, at de absolut er bleven ikke alene gode Menneker, men ogsaa sande, varme Kristne.

Inadomi var den ældste af de to, men baade han og Søsteren kom regelmæssig til Søndagskolen; da jeg var i Amerika, fortalte jeg paa sine Steder, at han var bleven døbt, det skete nemlig Paaske 1908. Da jeg kom ud, fik han endnu i Søndagskolen's Bibliotek, som jeg havde, men saa tabte jeg en udmærket Tjen, idet Søndagskolen fik sig en dygtig, energisk Lærer, der forstod at holde selv de mest vintereserede Drenges Interesse.

Mere af hans Kammerater fra Søndagskolen (ved hvilken han har taget Afgangseksamen nu i Joraa) har han faaet med sig ind i Guds Rige. Han har taget ivrig Del i Arbejdet for de unge Mand i Foreningen vi har. Han har prædikeret flere Gange i Gadelappet i Mi Machi, hvor Ynglingsforeningen har optaget Missionsarbejde. Hans yngre Søster er ligeledes bleven døbt og er nu Lærerinde i den Søndagskole, hvis Elever hun har været i 10 Aar. Dg i Fjor begyndte de at have Alder i deres eget Hjem. Faderen staar dog fremdeles uden for om end venlig stemt. Moderen synes mere paavirket, og selv en gammel Bedstemo'r, var med ved en Søndagskolefest forleden.

Vi har haft saadan en Felt for Søndagskolebørnene enten den sidste Lørdag i Juni eller den første i Juli. I Kar var den samtidige Afstedfest for Inadomi.

Han talte selv et Afstedord, der mindebe meget mere om en dansk Bættelsesprædikant end en af de almindeligvis temmelig glatte japanesiske Talere. Han talte om, hvad han havde faaet i Skolen i de tvindne Aar, hvad han havde prøvet at give og hvad han ønskede for dem, der fremdeles gik i den.

Han omtalte at han ventede vækkelige Tider i de næste Aar, men at han var villig til at bøde dem, blot han kunde blive skiftet til at arbejde for Sjæles Frelse her i hans eget Land igen.

Næste Søndag Morgen holdt han Ater et Afstedtale til Søndagskolen (der den Dag talte 153); det var endnu mere indtrængende end om Lørdagen. Jeg var forbalet over den Styrke og den Klarhed, hvormed han fremholdt, at uden for Kristus er der ingen Frelse at finde. Det gjorde mig indberlig glad at høre det, men samtidig steg et Suk op om at han dog maatte beholde denne Varme og Styrke, naar han nu kommer ud af de vante Omgivelser, saa at han maatte komme tilbage bedre skiftet og udrustet med Kundskaber uden derfor at have tabt noget af denne Ungdommens Ild og Vegejstring.

Dg herved kommer jeg saa til min egentlige Hensigt med dette Brev, en Bøn til eder, der kommer i Forbindelse med ham:

Værn den unge Mand!

Saa Areds om ham: Sidelag ham endelig ikke ved for megen Opmærksomhed og Smiger; gør ikke alt for megen Grin med hans Stikke og Maader at opføre sig paa. Suif at i hans Sjæle er vore Stikke lige saa latterlige, som hans i vores.

Suif at han er langt fra Venner og Slægt, at han har et meget varmt Hjerte, som Sjælsangelen jærlig vil frugte meget mere, end han nogen Sinde vil vise eller lade nogen ane. Suif paa, at han er meget ufuldkommen i Engelf og at det alligevel er det eneste Sprog i hvilket nogen nu kan hjælpe, opmuntre, adbaare, formane og trøste ham. Suif, at han er udeluttet fra Gudstjenester paa sit eget Sprog, og at han ikke har Afgang til engelf, lutherisk Gudstjeneste og — jeg kender ikke Forholdene i Blair nu — maaske ikke til nogen Slags forholdsvis sund engelf, evangelisk Gudstjeneste. Sjæls ham, tal med ham om de aandelige Ting, og bed med ham.

Udfreit ham heller ikke alt for meget om Skjægselberne ved Livet i Japan; det vil nærmest jaare eller irritere ham; da Japanernes Jædelandsfærlighed ikke er af saa jærlig gammel Dato, har den Ungdommens Ild og febriliske Væien.

Faderen betaler Overreisen for ham; men saa skal han sørge for sig selv senere hen. Prøv at gøre det let for ham, derjom det er muligt; der vil blive Banfælgeligheder nok endda.

Suif, at han er meget ung endnu, til at hær ene i saa uvante Omgivelser. Der er mange, som er rejste til Amerika, der aldrig kom tilbage, for at arbejde i Guds Rige; men dem, der overvandt alle Banfælgelighederne og kom tilbage uden at være bleven belemet med en amerikansk Sjuiru (en større Sjuir-drug kunde næppe taales), det er dem, man finder i første Række i Dag i Guds Riges Arbejde herude. Det haaber vi, maa ske med Inadomi.

Vore og hans troende Landsmands Bønner følger ham. Vil I ikke modtage ham paa den Maade. Til alle, der gør det, en hjertelig Tak fra en, der oprigtig elsker ham og haaber meget af ham.

Ederes Udsending
J. M. L. Winther.

Forandret Kurs inden for Folkekirken.

I "Matt." for 17. Aug. skriver Sognepræst Gustav Heiber, Kirkefællinge, følgende, der vil blive læst med den største Opmærksomhed ogsaa i alle kirkelige Kredse her i Amerika.

Med Biskop Poulsens Erklæring af 24. Juli d. A., godkendt af Ministeriet under 3. August, angaaende Pastor Arboe-Nasmusens Forblyden i Folkekirken, er der stet en gennemgribende Ændring i det hidtidige Begreb om Folkekirken.

Man kan vistnok sige, at det er det mest revolutionære Skridt, som nogen Sinde er foretaget med den danske Folkekirke siden Reformationen. Vore lutheriske Fædre vilde rejse sig med Forsærbelse af Oravene, om de hørte Viborgbispens Erklæring. Vore to sidste Biskopper i Sjælland har udtalt sig med al Udlydelighed om Folkekirken's Begreb og Væien (se det kirkelige Udvalgs Forhandlinger), saa man maa undre sig over, at deres indgaaende og klare Belysning af Spørgsmaa-

let allerede kan henlægges som forældet. Man synes at have glemt, at den danske Folkekirke er en Kirke (et Trossamfund), og at den er evangelisk-lutherisk. Som Kirke har den en Trosbekendelse, der høres ved enhver Indgang i Kirken, og uden hvilken ingen døbes. Dg som evangelisk-lutherisk har den en Lære, som findes udtalt i Luthers Katekismus.

Folkekirken kan trave, at dens Lærere vedkender sig denne Tro (hvordigt de af Hjertet tror, hvad de jaaledes vedkender sig, kan Menneker her eller i noget andet Trossamfund være Dommer over: Nørdam "Den danske Folkekirke og dens Forfatning." S. 12).

Men nu er der aftaaet stet dette, at et Menneke alligevel har sat sig paa Dommerstædet og, trods Arboe-Nasmusens "bestemte" Jorngættelse af den kristne Tro paa Herrens underfulde Fødsel, dog formener, at han "saa paa Folkekirken's Grund."

Folkekirken's Grund var jo den jærlig kristne Tro og den lutheriske Lære. Altsaa kan en Præst træffe Grunden bort under sig og dog samtidig blive staaende paa denne Grund.

Man griber af en stille Forundring over denne Følgeslutning i den biskoppeelige Skrivelse af 24. Juli d. A.

"Han (Arboe-Nasmusien) fastholdt bestemt sit teologiske Særstandpunkt," skriver Biskoppen.

"Sit teologiske Særstandpunkt!" Ja, hvilket det blot var en eller anden ret ligegyldig, forskjæn teologisk Ide! Men det er jo en bestemt Jorngættelse af Jesu Kristi Fødsel og Udsangelse af den Helligaand, hvad der nødvendig maa følges med en Paastand om, at Jesus er født som vi alle af yndige Jorældre — "Kragt af Synd og Sød til Død" altsaa.

Det er saa uhyre betegnende for den hele underlige Tanfegang, at et Trosskræld kaldes et "teologisk Særstandpunkt."

"Men ved Siden deraf," skriver Biskoppen videre, "saldt der Ytringer, som vidnede bestemt om hans (Arboe-Nasmusens) personlige Tro paa Kristus som den levende Herre. Han betragter denne Tro som Bestingelse for at være Præst."

Dette er meget interessant. Det vil altsaa sige, at Arboe-Nasmusien, skønt han fornaqter vor kristne Trosbekendelse, dog alligevel opstiller en ny Trosbekendelse, nemlig denne: "Jeg tror paa Kristus som den levende Herre," og dette skal vel saa være den Arboe-Nasmusenske Kirkes Bekendelse. At han saa ogsaa vil døbe paa denne, maa man vel kunne formode. Om denne nye Trosbekendelse mener Biskoppen i Viborg altsaa, at "med saadan Tro itaar han paa Folkekirken's Grund."

Man har sagt, at Biskoppen længe har været en "bag og liden Mand. Ja, al Respekt for Sygdom og Lidelse! — men vi maa sandelig ogsaa kunne fordrø, at Kirken's Synrelie og de store Afgørelser ikke lægges i en Jyg Mand's Haand, som maaske er bleven engstelig ved de uendelige Skraberier om, at Folkekirken er en blot borgerlig Indretning, hvor enhver aandelig Væjager kan være Præst, naar han blot kan saa arrangeret en Tilbedelse fra en Majoritet i Sognet.

Man tænke sig en fremtidig Bispeditats i Skiftet. I den ene Kirke formaner Præsten sine anøbtige Tilhærere til at frigøre sig fra den gamle Tro paa Jesu underfulde Fødsel; i den næste Kirke er det Opstandelsen, som forkastes; i den tredje maaske Troen paa ham, som har vore Synder for os. Dg der sidder Biskoppen, maaske aandelig forindt, men der lyses dog til sidst Betsignelse over dette Sammenlurium!

Dg hvorfor skal Lærerne i Skolen ikke ogsaa saa Del i de nye Tidernes Zanker, saa længe man blot udtrykker sig saa forsigtigt, at Biskoppen formener "at de med saadan Tro dog staa paa Folkekirken's Grund." I Sandhed — en gongen-de Grund, som maa bæres af Biskoppens "Formening."

Saa bliver der en Dag Balance i et Nabofoan, og der maa Menighedens finde sig i Sr. Arboe-Nas-

musiens opbyggelige Prædiken. Hvor længe vil Menighederne i Folkekirken finde sig i denne Forvirring?

Kirkeministeriet har jo godkendt Biskoppens Skrivelse, mgt det udtrykkes forsigtigt jaaledes: "Man kan tiltræde Deres Hjerterværdighed's Indstilling." Det betyder: Naar Deres Hjerterværdighed kan finde sig i dette, som er en ganske indre kirkelig Sag, saa kan Ministeriet ogsaa, men Anbaret bliver Deres."

Man det nu ikke var paa Tide, at de andre Biskopper tog Ordet, lamlet eller enkeltvis, for at bejlede de "raadløse" Præster og Menighedder rundt om i Landet. Et Nødraad fra en dybt forarget Mand (Etsraad C. E. Brajan) i nærværende Blad for 10. August er værd at læse og overveje, netop for Landets Biskopper, som kaldes frem i stærke, manende Ord. Dg saa fra Præsterens Side tranges der til en alvorlig Protest imod, at en enkelt Jyg Biskops vankelemodige Indstilling bliver til et Dæmningsbrud, som bringer os Rantroens grumlede Bænde ind over Folkekirken's Prædikestole og Menighedder. Man siger nok, at det i en Folkekirke aldrig kan undgaa, at der blandt Præsterne findes adskillige Nationalister eller Nyrationalister. Nej, desværre. Men dels raaber de saa af den Slags ofte saa højt for at tage sig ud, som om de var mange, og dels er der en himmelvid Forskel paa, at det som den augsburgske Konfession's Art. 8 siger, ikke kan undgaa, at der er "Oglære og Dnde" i Kirken — og saa paa at autorisere saadanne ligeformene Jorngættelser som rette Tjener i Kirken. Dette har dog endnu aldrig været Skit i vor Kirke.

Dorfor skal vi alle lide Uret for en enkelt Skuld? Kan Manden dog ikke i al Stikfelighed lave sig en Frimenighed med sin nye Trosbekendelse og saa Lov til at føle sig fritaget for sit Præstefste, han som ærlig Mand dog ikke kan holde? Det forekommer mig, at alle de Præster og Menighedder i Danmark, som hidtil redeligt har arbejdet i og sluttet sig til den danske Folkekirke, maa føle sig døbt faarede og forurtede ved, at en Biskops uheldige Indstilling har til Følge, at vi faar en Jorngættelse af vor Daabspagt paatvungen som Embedsbroder og Sunde i Menighedden.

Ved Biskop Nasmusens Jordefærd slattede Prof. Form sin Tale jaaledes: Han var en Samlingens Mand inden for Kirken. Han vilde sige: Fremad! Dg vi vil følge hans Ord: Fremad til trofast og redeligt Arbejde for den danske Folkekirke!

Et "Snapshot" fra Aarsmødet.

Nu maa I, kære Brødre og Syster i Herren, prøve paa at se midt paa dette mit Billede, selv om det ikke skulde blive saa helt vellykket.

Tager jeg fejl, naar jeg fremstiller, at de, som kom til dette vort Aarsmøde, som for at glædes, opbygges og arbejde hen til, at vi kunde til vort Gavn og Guds Værgaa et vellykket Aarsmaal i Møde? Dg tager jeg ikke fejl, vil vi ved Guds Naade ej blive stufket. Thi naar en saadan Skare, som var forsamlet paa Dana-Højen vil hære sig Guds fulde Afskning og ombindende Fædderne med Fredens Evangelium, da er der Vaar, Sommer og Høstegn, som lover vel for Fremtiden. Først lagde jeg Mærke til Præsten fra New Denmark, som lod det runge ud i Foramlingen, at det var ikke al Sandhed, der var Sandhed, men ofte var, hvad der havde Sandheds Klæder paa, de pure Mandheder. Na ja, Broderen har ret; lad os være landruce i Hjertet som udbendig, naar vi taler om vor Næste, ihukommende St. Jakobs Ord: "Taler ikke ilde". Derneft blev rapporteret fra Utah. Harald Jensen trækker sig tilbage fra Gerningen. Her er nu godt begyndt. Lad en anden af Brødre nu tage fat.

Denne Gang var Delegerterne i Majoritet, det lover godt for vort Arbejde til vort Folks Frelse; ikke længere sidder Legmændene oppe i Bognen og kritiserer, mens Præsterne trækker Løstet. De er med til at fyre op, som Sighy fra Albert Lea udtrykte sig paa Aarsmødet i Council Bluffs. Som Præ-